

БЕХТЕРЕВ Володимир Михайлович (Бехтерев Владимир Михайлович; 20. 01(01. 02). 1857, с. Соралі, нині с. Бехтерево Кіров. обл., РФ — 24. 12. 1927, Москва) — російський невропатолог, фізіолог. Дійсний член НТШ. Доктор медичних наук (1881). Закін. Мед.-хірург. академію (С.-Петербург, 1878). Під час рос.-турец. війни 1877-78 у складі добровіл. військ.-сан. загону надавав допомогу пораненим рос. і болгар. солдатам. Під псевд. Санітар писав з фронту для «Северного вестника». Стажувався в клініці І. Мержеєвського, 1884-85 — у лаб. і клініках Німеччини, Франції. Працював 1885-93 завідувач кафедри психіатрії Казан. університету. 1886 заснував першу в Росії психофізіол. лаб. для досліджень у галузі анатомії та фізіології мозку й експерим. психології, дійшов висновку про необхідність створення єдиної системи неврол. наук. 1892 — ініціатор і голова Казан. товариства невропатологів і психіатрів. 1893 заснував у Казані ж. «Неврологический вестник». 1893-1913 — проф. психіатрії, кер. клініки душев. та нерв. хвороб Військ.-мед. академії у С.-Петербурзі, одночасно від 1897 — проф. Жін. мед. інституту. 1897 заснував при Академії нейрохірург. відділ.; керував анатом., фізіол., хім., рефлексол. та експерим.-псих. лабораторіями. Досліджував рухові функції кори великих півкуль гол. мозку. Відкрив провідні шляхи спин. та гол. мозку, окремі нерв. центри і з'ясував їх роль, вніс чимало нового у тлумачення функції

рівноваги та орієнтації в просторі. Засн. соц. психоневрології, психіатрії та психогігієни, рефлексології. Один із засн. об'єктив. напряму в психології. Вивчав рефлекси у зіставленні з подразниками, дійшов висновку про доцільність вивчення псих. діяльності лише в її проявах — у зв'язку із зовн. подразниками. Встановив низку нових рефлексів, а також симптомів і синдромів, важливих для діагностики нерв. захворювань. Вперше описав низку псих. хвороб. Досліджував гіпнотичне навіювання. Від 1908 — директор створеного ним Психоневрол. інституту, при якому заснував і очолив 1909 Педолог. інститут. Проводив комплексні вивчення нерв.-псих. розвитку дітей раннього віку, що заклало основи експерим. психології раннього дитинства і педагогіки раннього віку. Вивчав причини розвитку й статистику алкоголізму, його вплив на форми соц. патології. 1912 відкрив Протиакогол. клін. інститут. 1915 запропонував умовно-рефлектор. метод терапії. 1918 очолив організов. з його ініціативи Інститут з вивчення мозку та псих. діяльності. Експертиза Б. у [Бейліса справі](#) сприяла виправдувал. вироку суду.

Основні праці

Психопатия и ее отношение к вопросу о вменении. Казань, 1886; Проводящие пути спинного и головного мозга: В 2-х т. С.-Петербург, 1893-98; Основы учения о функциях мозга: В 7-и т. С.-Петербург, 1903-07; Личность и условия ее развития и здоровья. 1905; Объективная психология: В 3-х т. С.-Петербург, 1907-10; Невропатологические и психиатрические наблюдения. С.-Петербург, 1910; О причинах самоубийства и возможной борьбе с ним. 1911; Общая диагностика болезней нервной системы. Ч. 1-2. С.-Петербург, 1911; Гипноз. Внушение и психотерапия. С.-Петербург, 1911; Общие основания рефлексологии. Петроград, 1917.

Рекомендована література

1. В. М. Бехтерев и современные проблемы строения и функций мозга в норме и патологии. Ленинград, 1959;
2. Никифоров А. С. Бехтерев. Москва, 1986.

[Н. В. Попович](#)

Бібліографічний опис:

Бехтерев Володимир Михайлович / Н. В. Попович // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-39576>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).